

ת"פ 23919/07/19 - מדינת ישראל נגד עמר גראדאת, אחמד גראדאת, מוחמד גראדאת

בית משפט השלום בנצרת

ת"פ 23919-07-19 מדינת ישראל נ' גראדאת(עציר)
ואח'

בפני בעניין: כבוד השופטת רות שפילברג כהן
מדינת ישראל באמצעות פרקליטות מחוז
הצפון

המאשימה

נגד

1. עמר גראדאת (עציר)
2. אחמד גראדאת (עציר)
3. מוחמד גראדאת (עציר)

הנאשמים

גזר דין

כתב אישום ורקע

1. נגד הנאשמים הוגש כתב אישום, מתוקן בהתאם להסדר טיעון מיום 27.1.20, המייחס להם עבירות של גניבה בנסיבות מיוחדות (גניבת מקנה וכלי עבודה) לפי סעיפים 384א(א)(2) ו-29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, התפרצות לבנין, לפי סעיפים 407 ו-29 לחוק העונשין, ושהיה בישראל שלא כדין, לפי סעיף 12 לחוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952.

2. בהתאם לכתב האישום המתוקן, הנאשמים הנם תושבי הרשות הפלשתינית, אשר במועד הרלוונטי לא היה בידיהם היתר לכניסה לישראל. ביום 26.6.19 או בסמוך לו, קשרו הנאשמים קשר להיכנס לישראל שלא כדין, ולגנוב כבשים מהדיר של עומר זועבי הממוקם בשטח פתוח הסמוך לכפר טייבה בעמק, ובו 13 כבשים בוגרות, 11 כבשים צעירות, 3 גדיים וטלה. הנאשמים הגיע במועד הנ"ל אל הדיר בשני כלי רכב, על אחד מהם הורכבו לוחיות זיהוי השייכות לרכב אחר. הנאשמים התפרצו למחסן הצמוד לדיר, וגנבו ממנו את מפתחות המחסן וכן כלי עבודה שהוחזקו במחסן, וביניהם: מסור חשמלי, מדחס אוויר,

מקדחה נטענת, מברגה, מקדחה, רתכת, מסור דיסק, מסור שורף, משחזת, תיק ובו 4 מצלמות אבטחה, ו- 3 פרוז'קטורים.

בהמשך, נכנסו הנאשמים למתחם החיצוני של הדיר, באמצעות המפתחות אותם גנבו מהמחסן, חתכו את מנעול הדיר באמצעות מספרי ברזל שהביאו עמם, נכנסו לתוך הדיר, הוציאו את הכבשים והגדיים שבדיר, והעמיסו אותם על שני כלי הרכב. הנאשמים עזבו את המקום כשעמם הרכוש הגנוב, הכבשים והגדיים הגנובים, כשנאשם 2 נהג ברכב אחד ונאשם 3 ברכב האחר.

שעה שהגיעו לנקודת חסימה משטרתית יזומה, חצו הנאשמים ברכביהם את צומת מגידו למרות שאור אדום דלק בכיוון נסיעתם, והמשיכו בנסיעה כשבעקבותיהם נוסעים רכבי משטרה. עם הגעתם למחסום, עצרו את כלי הרכב והנאשמים 1 ו-3 החלו להימלט מהמקום, אך נעצרו כעבור זמן קצר על-ידי השוטרים. נאשם 2 נתפס כשהוא יושב בכיסא הנהג.

עוד צוין בכתב האישום כי שווי המקנה הנו כ-40,000 ₪ ושווי כלי העבודה כ-20,000 ₪.

3. ביום 27.1.20 הודיעו הצדדים כי הגיעו להסדר טיעון, וכתב האישום תוקן לנוסח שפורט לעיל. הנאשמים הודו, הורשעו בעבירות המיוחסות להם בו, והופנו לקבלת תסקיר שירות המבחן. הוסכם כי הצדדים יטענו לעונש באופן פתוח.

תסקירי שירות המבחן

נאשם 1

4. נאשם 1, בן 21, נולד וגדל בירדן. טרם מעצרו עבד כנגר. עצור מזה תשעה חודשים בגין העבירות דנן. בן למשפחה בת 10 נפשות. משפחתו מתגוררת בירדן ומנהלת אורח חיים תקין לדבריו, פרט לאח אחד העצור בישראל בגין עבירות של כניסה לישראל שלא כדין וגניבה, וממתין לגזר דינו, וכן לאח האחר - הנאשם 2. הנאשם 1 סיים 8 שנות לימוד, ולאחר מכן השתלב בעבודה בנגרייה של גיסו. כחודש וחצי טרם מעצרו הגיע לקרוביו בשטחי הרש"פ, על-מנת לעבור לישראל, בשל מצבה הכלכלי של משפחתו שבירדן ומשפחתו ברש"פ, השקועות בחובות רבים.

נאשם 1 דיווח כי בשנת 2018 ריצה 14 חודשי מאסר בפועל בכלא בישראל בעבירות של גניבה ושהיה שלא כדין בישראל.

בהתייחסו לעבירות דנן נמסר כי נאשם 1 הודה בביצוע העבירות, ומסר כי ביצע אותן על רקע הקושי הכלכלי עמו מתמודדת משפחתו, ולדבריו חש נואש למצוא דרך להרוויח כסף, לאחר מספר ימים בישראל בהם לא מצא עבודה, עד שהצטרף לאחיו, נאשם 2 ולדודו, נאשם 3, לביצוע העבירות. הנאשם נטל אחריות להתנהלותו, לצד גישה מצמצמת המצדיקה את מעשיו.

שירות המבחן התרשם כי הרקע המורכב של הנאשם הוביל אותו לסגל אורח חיים שולי כדרך הישרדות. לנאשם

1 יכולות לשמור על תפקידין ואחריותן המשפחתיים. הנאשם התקשה להתייחס לחלקים השליליים בהתנהגותו ולהתבונן באופן ביקורתי במשמעות מעשיו. העבירות בוצעו על רקע תפיסות חברתיות הנותנות לגיטימציה לביצוע עבירות מסוג זה, באופן חוזר ונשנה. נוכח העובדה שמדובר בהתנהגות חזרתית ביחס לעבר, בהתאם לדיווחו של הנאשם 1, התרשם שירות המבחן מקיומו של סיכון גבוה להישנות ביצוע עבירות בעתיד.

נאשם 2

5. הנאשם 2, בן 23, תושב ירדן. טרם מצערו הייתה בבעלותו מספרה בעיר מגוריו. מזה תשעה חודשים שוהה במעצר. לדבריו, הגיע לביקור משפחתי בשטחי הרשות הפלשתינית. הנאשם 2 הוא אחיו של נאשם 1. סיים 10 שנות לימוד, ולאחר שלמד ספרות פתח מספרה. מעת לעת נהג לעבור לשטחי הרשות הפלשתינית ומשם לישראל, ללא אישורי כניסה, על-מנת להרוויח כסף, כיוון שמצבה הכלכלי של משפחתו היה קשה וחפץ לסייע לה.

נאשם 2 ציין בפני שירות המבחן כי בשנת 2018 שהה בכלא בישראל לתקופה של 11 חודשים בגין גניבה ושהייה בלתי חוקית בישראל.

בהתייחסו לעבירות דנו, הודה הנאשם 2 כי יחד עם אחיו ודודו, נאשם 3, רקמו רעיון משותף, כאשר תכנית הפעולה הייתה פרי תכנונו של נאשם 3, לגנוב מקנה. ניכר כי נאשם 2 נטה לצמצם מחומרת מעשיו, לא היה ער לנזק שגרם לאחר, ונטה להשליך את האחריות על נאשם 3. הנאשם 2 התקשה ליטול אחריות על התנהגותו, והצדיק מעשיו בקשיים הכלכליים של משפחתו, עד כי לדבריו מעדיף לשהות בכלא בישראל ולא לשוב לחיי עוני והישרדות בירדן.

שירות המבחן התרשם כי נאשם 2 חש מגיל צעיר אחריות על פרנסת משפחתו, וכי ביצוע העבירות על-ידו נובע מתפיסות חברתיות הנותנות לגיטימציה לביצוע עבירות מסוג זה, באופן חוזר ונשנה, נוכח דיווחו בעבר על שהות בכלא. ניכר כי נאשם 2 אינו מחובר לחומרת המעשים ולהשלכותיהם. שירות המבחן התרשם מקיומו של סיכון גבוה להישנות ביצוע עבירות בעתיד.

נאשם 3

6. נאשם 3, בן 27, נשוי ואב לתינוקת בת חודש, המתגורר ברשות הפלשתינית. טרם מעצרו עסק במכירת עוגות ובעבודות אבן. עצור מזה תשעה חודשים. אשתו, בת 20, ילדה את תינוקם בינואר 2020. הנאשם 3 ביטא קושי באשר לכך שלא נכח בלידת בתו, העובדה שלא ראה אותה מעולם ואינו יכול לתמוך באשתו. בן למשפחה בת 9 נפשות, ואח ל 5 אחים למחצה מנישואיו הראשונים של אביו. אחד מאחיו מרצה עונש מאסר בכלא בישראל בגין עבירות של שהייה בלתי חוקית והברחת עובדים. סיים 8 שנות לימוד, ונשר מבית הספר לדבריו, בעקבות מצבה הכלכלי הרעוע של משפחתו והחל לעבוד בחלוקת עוגות. לאחר כשנתיים החל לעבוד כעצמאי בתחום זה ומאז עוסק בכך כפרנסה עיקרית. באופן מזדמן מבצע עבודות באבן. משמש כמפרנס העיקרי של משפחתו, ולדבריו בעקבות חתונתו בינואר 2019

נכנס לחובות כלכליים כבדים בגובה של 70,000 ₪.

נאשם 3 דיווח כי בעבר ריצה עונש מאסר בגין שהייה שלא כדין בישראל אך לא זכר מתי ריצה את מאסרו. הנאשם 3 תלה את ביצוע העבירות דנן, ואת מעורבותו בפלילים ככלל, במצבו הכלכלי הקשה, ולדבריו הוא נואש לשלם את חובותיו ולא ראה ברירה. לדבריו, אחייניו, נאשמים 1 ו-2, נכנסו לישראל על-מנת למצוא עבודה באזור עפולה, אך במשך יומיים הם לא מצאו עבודה. במהלך הלילה ישנו בדיה, ועלה הרעיון לגנוב את המקנה מהדיר. השלושה נסעו בתחבורה ציבורית לברטעה על-מנת לשוב דרכה לשטחי הרשות הפלשתינית, שם פגשו מוכר של נאשם 3, אשר נתן בידיו כסף להעברה למשפחתו. נאשם 3 עשה שימוש בכסף על-מנת לרכוש שני כלי רכב, והשלושה שבו אל הדיר, נכנסו למחסן, אשר לדבריו היה פתוח, נטלו את מפתחות הדיר ואת כלי העבודה שמצאו. אחרי שפתחו את הדיר העמיסו את המקנה על המכוניות, כאשר הוא נהג ברכב אחד ונאשם 2 ברכב האחר, במטרה לנסוע בחזרה לשטחי הרשות הפלשתינית ולמכור את המקנה ואת הציוד. לדבריו, בכסף שיתקבל ממכירתם, התכוון לכסות את חובותיו.

נאשם 3 שלל תכנון מוקדם ולדבריו מדובר בצירוף נסיבות שהוביל להחלטה מוטעית. הוא ביטא תחושות בושה ואכזבה מעצמו, והביע צער, על רקע נסיבות חייו. לדבריו, הוא מבין את השלכות מעשיו, את חומרתם, ומגלה אמפטיה כלפי המתלונן.

שירות המבחן התרשם כי הנאשם 3 נטל אחריות על פרנסת המשפחה הגרעינית ובתוך ניסיונו להקים משפחה, נקלע לחובות עמוקים וניהל אורח חיים הישרדותי. נוכח המערכת הזוגית וההורית החדשה, התחזקה תחושת האחריות אותה נושא, המהווה גורם מפחית סיכון להישנות התנהגות עוברת חוק. יחד עם זאת, העבירות בוצעו על רקע תפיסות חברתיות הנותנות לגיטימציה להתנהגות מעין זו, באופן חוזר ונשנה, אף שריצה עונש מאסר בעבר. שירות המבחן הסיק כי עדיין קיימת רמת סיכון גבוה להישנות עבירות בעתיד. שירות המבחן התרשם מקיומה של נזקקות טיפולית, לצד גבולות חיצוניים. הנאשם מגלה הבנה ראשונית להתנהגותו הפסולה, ובמידה ויוטל עליו מאסר ראוי לבחון מתן מענה לצרכיו הטיפוליים במסגרת שב"ס.

טיעוני הצדדים לעונש

ביום 12.3.20 טענו הצדדים לעונש.

טיעוני ב"כ המאשימה

7. ב"כ המאשימה טען כי מתחם העונש ההולם נע בין שנתיים לארבע שנות מאסר, וביקש להטיל על הנאשמים עונש מאסר המצוי בחלקו העליון של מתחם העונש ההולם, בצירוף מאסר על-תנאי, וקנס. כן ציין ב"כ המאשימה בטיעונו כי כנגד שלושת הנאשמים עומדים שני מאסרים מותנים, האחד בעבירות של פשיעה חקלאית, והאחד בעבירה של כניסה לישראל שלא כדין, וביקש להפעילם במצטבר זה לזה ובמצטבר לעונש המאסר שיוטל עליהם בגזר-דין זה.

נטען, כי מדובר בגניבת מקנה בהיקף רחב, 28 ראשי צאן, אשר נדחסו על-ידי הנאשם לשני כלי רכב, בתכנון מוקדם, תוך הגעה לתחומי ישראל מתוך הרשות הפלשתינית, ולמען הפקת רווח קל תוך פגיעה במתלונן. הנאשמים אף התפרצו למחסן וגנבו ציוד רב ובעל ערך מן המתלונן. לאחר שנתפסו, ניסו שניים מהנאשמים להימלט מהרכב.

עוד טען ב"כ המאשימה, כי הפסיקה ראתה בעבירות מן הסוג דנן משום "מכת מדינה" המצדיקה הטלת עונשי מאסר ממושכים למען עקירת התופעה מן השורש.

באשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות, טען ב"כ המאשימה כי לשלושת הנאשמים עבר פלילי הכולל הרשעה קודמת בעבירות פשיעה חקלאית, (פריט רישום זה טרם עודכן בגיליון הרישום הפלילי של נאשם 2). תסקירי שירות המבחן שהוגשו בעניינם של הנאשמים מלמדים כי הנאשמים אינם נוטלים אחריות על מעשיהם, שוללים תכנון מוקדם, ושירות המבחן התרשם מקיומו של סיכון גבוה להישנות ביצוע עבירות, וזאת אף מבלי שהיה מודע לעונשים שהוטלו עליהם בעבר, ולעובדה שהמעשים בוצעו שעה שתלוי ועומד נגדם עונש מאסר על-תנאי. נאשם 1 אף ביצע את המעשים בהיותו אסיר ברישיון, כ-3 חודשים לאחר שחרורו המוקדם, ולאחר שהביע צער על מעשיו הקודמים והבטיח שלא ישוב על המעשים. נאשם 2 שוחרר ממאסר כארבעה חודשים טרם ביצוע העבירות דנן. הנאשמים לא השכילו לנצל את האמון שניתן בהם שעה שהוטלו עליהם עונשים קלים, יחסית, בעבירות קודמות.

טיעוני ב"כ הנאשם 1

8. ב"כ נאשם 1 טען כי מתחם העונש בנסיבות ביצוע העבירות נע בין 10 ל-30 חודשי מאסר בפועל, וביקש להטיל על נאשם 1 עונש המצוי בחלקו התחתון של המתחם לו טען, וכן להפעיל את עונש המאסר על-תנאי הקצר, בחופף לעונש המאסר על-תנאי הארוך, ושניהם בחופף, לפחות בחלקם, לעונש המאסר שיוטל בתיק זה.

נטען, כי מדובר במעשים שלא דרשו תכנון מוקדם מוקדם, וכי השלושה מצאו את מפתחות הדיר לאחר שנכנסו למחסן. הנאשם 1 הוא הצעיר מבין הנאשמים, חלקו במעשים אינו שונה מכפי חלקים של האחרים, הוא לא נהג ברכב וגובה הנזק שנגרם אינו גבוה שכן המקנה הוחזר לבעליו.

באשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות, טען ב"כ הנאשם 1, כי נאשם 1 הודה בהזדמנות הראשונה, כתב האישום תוקן באופן משמעותי, ונחסך זמן ציבורי יקר, בפרט בתיק מורכב מעין זה. נסיבות חייו של נאשם 1 מורכבות, המלצתו של שירות המבחן שניתנה לאחר פגישה קצרה בלבד עם הנאשם, מתעלמת מנטילת האחריות, העובדה שלו הרשעה אחת קודמת בלבד, ובשל היותו תושב זר, אין אפשרות להפנותו לאפיק טיפולי חרף גילו הצעיר. לעומת התרשמות שירות המבחן, ועדת השחרורים שדנה בשחרורו המוקדם ממאסר, ציינה כי לנאשם אין דפוסים עברייניים בולטים. מדובר בצעיר שנגרר אחרי קרוביו, והפיק את הלקח ממעשיו.

טיעוני ב"כ הנאשם 2

9. ב"כ הנאשם 2 הצטרף לטיעוניו של ב"כ הנאשם 1, בכלל, וביחס למתחם העונש ההולם בפרט, וביקש להטיל על נאשם 2 עונש המצוי ברף התחתון של המתחם, תוך הפעלת שני עונשי המאסר על-תנאי התלויים ועומדים נגדו בחופף זה לזה, ובחופף לעונש המאסר שיוטל על הנאשם 2 בתיק זה. כן ביקש להימנע מהטלת רכיבי ענישה כספיים. באשר לנסיבות ביצוע העבירות נטען כי מדובר באירוע בודד, במסגרתו נגנבו 28 ראשי צאן, והנאשם 2 שעה להוראות השוטרים לעצור ולא ניסה לברוח. הרכוש הוחזר לבעליו, ויש לתת לכך ביטוי בענישה. המניע לביצוע העבירות טמון במצב הכלכלי הקשה של נאשם 2 ומשפחתו.

עוד נטען, כי הנאשם 2, בן 23, נטל אחריות, הודה במסגרת תיקון כתב האישום, הביע חרטה והפנים את חומרת מעשיו. תסקיר שירות המבחן נערך מבלי שהייתה אפשרות להעמיק שיחה עם הנאשם, ומכאן אין ליתן משקל רב להערכה השלילית שבו.

טיעוני ב"כ הנאשם 3

10. ב"כ נאשם 3 הצטרף לעתירת חבריו באשר לקביעת מתחם עונש הולם הנע בין 10 ל-30 חודשים, וביקש כי בית-המשפט יטיל עליו עונש מינימלי, תוך חפיפה מלאה של עונשי המאסר על-תנאי. ב"כ נאשם 3 ציין כי הרכוש שנגנב הוחזר לבעליו, וכי נאשם 3 נכנס לישראל לשם מציאת פרנסה.

נטען כי הנאשם צעיר, דודם של נאשמים 1 ו-2, חסך זמן שיפוטי יקר, ונטל אחריות מלאה. לנאשם 3 נולדה לפני זמן קצר תינוקת אותה לא ראה מעולם. שירות המבחן התרשם כי הנאשם מגלה הבנה למעשיו. לשירות המבחן אין כלים להפנות את הנאשם לטיפול נוכח היותו תושב חוץ, ולכן אין בכך נימוק לשלילה.

דברי הנאשמים

11. הנאשמים הביעו חרטה על מעשיהם, ונימקו מעשיהם במצב הכלכלי הקשה של משפחתם.

דין והכרעה:

מתחם העונש ההולם

הערכים המוגנים הנפגעים

12. הערכים החברתיים המוגנים הנפגעים כתוצאה ממעשי הנאשם הם, בראש וראשונה, שמירה

על רכוש הציבור ועל בטחונו. איסור על גניבות חקלאיות מגן לא רק על רכוש, כי אם גם על הזכות לפרנסה ולקיום. מדובר במעשים הגורמים לנזקים כלכליים כבדים, לעוגמת נפש ולטרחה רבה לנפגעים. קיים קושי רב באיתור ובתפיסת המבצעים, והמדינה נאלצת להשקיע משאבים באכיפה ובהגנה על קניינם של העוסקים בחקלאות.

תופעת הפשיעה החקלאית, זכתה, בשל מימדיה, לכינוי "מכת מדינה", ומכאן נגזרה החמרה של המחוקק והן של בתי המשפט ביחסם לפשיעה זו. ההחמרה מתבטאת בענישה מוחשית של עונשי מאסר בפועל לתקופות משמעותיות. נקבע לא אחת כי על בית המשפט להבהיר באמצעות ענישה מחמירה, כי הרווח הקל אותו גורפים עבריינים מעבירות פשיעה חקלאית, יהיה כאין וכאפס לעומת המחיר שישלמו באם יתפסו, וזאת לשם הגנה בפועל על החקלאים ועל הציבור בכללותו. ערך חברתי נוסף אשר נפגע כאן הנו זכויותיהם של בעלי חיים ליחס אנושי רחום. ערך זה הופר בגניבת המקנה והעמסתו בצפיפות על כלי הרכב.

נסיבות ביצוע העבירות

13. מדובר באירוע יחיד של גניבה חקלאית אשר בוצע בצוותא, באופן מתוכנן ויזום על-ידי שלושת

הנאשמים, אשר ביצעו עבירות של כניסה לישראל שלא כדין, ובתוך כך קשרו קשר לפרוץ אל תוך דיר הכבשים של המתלונן, לגנוב מתוכו את המקנה וכאת לי עבודה, בעלי ערך רב, תוך גרימת נזק רב למתלונן, לרכושו ולביטחונו האישי.

אלמנט התחכום נלמד מחבירתם של הנאשמים זה לזה, מהצטיידותם בשני כלי רכב נפרדים שאיפשרו העמסת מקנה רב, מכך שלוחיות הזיהוי על שני כלי הרכב היו מזוייפות, ומביצועה היעיל וה"מקצועי" של עבירת הגניבה, תוך מציאת מפתח הדיר במבנה המחסן, והעמסת בעלי החיים על כלי הרכב.

בעבירות רכוש מסוג זה, הפגיעה בערכים המוגנים הנה בעוצמה גבוהה. אין מדובר בפגיעה ברכוש גרידא, שכן עבירות אלה מבוצעות פעמים רבות תוך סיכון היחיד והציבור, הנאבק לשמור על רכושו ומקור פרנסתו, הן גורמות לגדיעת מקור הפרנסה של החקלאי, וכן פוגעות בבעלי החיים עצמם, אשר לעתים מנוידים בתנאים שאינם הולמים ואף מקפחים את חייהם בתוך כך. במקרה דנן, דחסו הנאשמים 24 כבשים, שלושה גדיים וטלה לשני כלי רכב. שווי הכולל של המקנה עמד על סך של 40,000 ₪ ושווי של הציוד עמד על סך של 20,000 ₪.

ב"כ הנאשמים ציינו את העובדה כי המקנה והציוד הוחזרו לידי הבעלים, ללמד כי נזק העבירות איננו רב. הדברים דברי אמת הם, ואולם אין לזקוף זאת לזכות הנאשמים, שכן החזרת המקנה והציוד לבעלים התאפשרה בזכות פעולת גורמי האכיפה שהובילה לתפיסתם בכך, ולא בזכות חרטת הנאשמים. למתלונן יכול היה להיגרם נזק רב אילו לא נתפסו הנאשמים בכף על ידי המשטרה, או אילו חלק מבעלי החיים היו מקפחים חייהם בהובלה הצפופה, כפי שקורה לא פעם במקרים דומים.

עוד יצוין כי שעה שנתפסו על-ידי שוטרים במחסום שנפרס בנתיב בריחתם, הנאשמים 1 ו-3 עצרו את כלי הרכב ונמלטו מהם רגלית עד שנתפסו.

חלקו של כל אחד מן הנאשמים בביצוע זהה, והוא משמעותי וחיוני. אף שהנאשמים 1 ו-2 טענו בפני שירות המבחן כי היוזמה והרעיון לביצוע העבירות היו של נאשם 3, אין לטענות אלה עיגון בעובדות כתב האישום המתוקן.

לטובת נאשם 2 יצוין כי לא נמלט מן השוטרים ברגל לאחר שרכבו נעצר על-ידם.

14. שלושת הנאשמים נימקו את כניסתם לישראל וביצוע עבירות הרכוש במצבם הכלכלי הירוד עד מאוד, ושל משפחותיהם המורחבות. נאשמים 1 ו-2 הנם תושבי ירדן, ונאשם 3 תושב הרשות הפלשתינית ומתסקירי שירות המבחן עולה תמונה קשה של חיי מחסור ומצוקה כבדה. יחד עם זאת, מצב זה אינו יכול להצדיק ביצוע עבירות רכוש כה חמורות, הגורמות לנזק כבד ליחיד ולציבור ומעמידות בסיכון את הציבור, רכושו, פרנסתו ואת בעלי החיים המעורבים. בפרט, שעה מדובר בפעולה משותפת של השלושה, הדורשת תעוזה והצטיידות באמצעים, כלי רכב ומספרי ברזל, המבוצעת בתכנון מוקדם, ומעידה על התרסה והעדר מורא מן החוק, יותר מאשר על גניבה ספונטנית, הנובעת ממצוקה ומנצלת פרצה כלשהי.

אילו היה עולה בידי הנאשמים לממש את תכניתם ולהעביר את המקנה והציוד לשטחי הרשות הפלשתינית, היו נמכרים אלה בשווי זעום ביחס לשוויים בפועל, כחלק ממעגל פשיעה. מדובר בחוליה שמתחילה בנאשמים, ונגמרת בחקלאים אלמונים, בתחומי הרשות, אשר נהנים ממקנה ומציוד חקלאי בעל ערך במחיר נמוך, ועוצמים עין מהנזק שנגרם לבעלים הנגזל. יחסם של הנאשם לסבל הזולת שאת רכושו גנבו הנו יחס אדיש וערל לב, ולא בכדי מצא שרות המבחן אצל הנאשמים תפיסות של לגיטימציה לעבירות מסוג זה.

מדובר בעבירות רכוש הגורמות נזק רב למתלוננים ולציבור כולו, הכרוכות בפגיעה קשה בפרנסתם של המתלוננים, חקלאים המבקשים את מטה לחמם.

המעשים נועדו להפקת רווח כספי קל ומהיר, תוך פגיעה ברכושם ובפרנסתם של אזרחים תמימים, המתקיימים למחייתם מענפי חקלאות. אחת ממטרותיה העיקריות של הענישה הנה מניעת עבריינות עתידית הלכה למעשה, והגנה על הציבור. דומה כי מטרה זו הנה המטרה המובילה במקרה זה, בו נמצא כי צפויה שלושת הנאשמים מסוכנות ברמה גבוהה לביצוע עבירות דומות.

מדיניות הענישה הנוהגת

15. בחינת מדיניות הענישה בעבירות של גניבה חקלאית, מעלה כי הוטלו בהן עונשי מאסר

לתקופות ממושכות.

ניתן לעיין בפסקי-הדין הבאים:

א. ת"פ (נצ' 50726-08-15 מדינת ישראל נ' הייתם עלי (10.3.16, 9.3.17), אליו הפנה ב"כ המאשימה, שם הורשע הנאשמים, בגניבה של 59 כבשים ממשק חקלאי, אשר הובלו על-ידם לשטחי הרשות הפלשתינית ונמכרו שם לאחר, ובכניסה שלא כדין לישראל. מתחם העונש ההולם, אשר נקבע בהתחשב בהיקף הגניבה ובעבודה שהמקנה לא הושב לבעליו, נע בין 24 ל-48 חודשי מאסר בפועל, בצירוף עונשים נלווים. על הנאשמים 1, 2 ו-3 הוטלו 36 חודשי מאסר בפועל, בצירוף מאסרים על-תנאי, קנס, פיצוי למתלונן, פסילת רישיון בפועל ועל-תנאי. על נאשם 4 הוטלו 38 חודשי מאסר בפועל ועונשים נלווים דומים. ארבעת הנאשמים היו נעדרי עבר פלילי, כאשר העונש החמור יותר לנאשם 4 נבע מצירוף תיק נוסף בו היה מעורב.

יצוין כי ערעוריהם של נאשמים 1 ו-4 לבית-המשפט המחוזי בנצרת נדחו, תוך קביעה כי העונשים שהוטלו אמנם אינם קלים, אך הם מבטאים היטב את חומרת המעשים אותם ביצעו וכי קביעת מתחמי העונש ההולמים בעניינם נעשתה על-פי השיקולים שנקבעו בחוק (ע"פ 40255-04-16 וע"פ 41208-04-16 עלי נ' מדינת ישראל (3.1.17)).

יצוין עוד כי נגד מעורב נוסף בפרשה, תושב יו"ש, הוגש כתב אישום ובית-המשפט הרשיעו בעבירות המיוחסות לו וגזר עליו 36 חודשי מאסר בפועל, מאסרים על-תנאי, פיצוי וקנס. ערעורו למחוזי, ובקשת רשות ערעור לבית-המשפט העליון נדחו (רע"פ 323/19 פלוני נ' מדינת ישראל (20.1.19)). בין היתר ציין בית-המשפט העליון בהחלטתו:

"גניבות מרעה מאופיינות בנזקים כלכליים כבדים למגדלי המרעה אשר לעיתים מאבדים בן לילה את כל רכושם ועמל של שנים רבות. נזקים משמעותיים אלו, לצד התחכום והתכנון המקדים לביצוע הגניבות, אשר לעיתים דורש איסוף מודיעין מקדים על ידי העבריינים ואפיון של שגרת פעילותם של מגדלי המרעה דורשים את הוקעתה של תופעה זו מהיסוד.

לא בכדי משקיעות רשויות האכיפה משאבים רבים בצמצום היקף גניבות המרעה - ועל בתי המשפט ליטול חלק ממשי במאמצים לגדיעתן על ידי הכתבת מדיניות ענישה מחמירה ומרתיעה."

ב. ע"פ (נצ' 10686-05-10 ספדי נ' מדינת ישראל (6.7.10), גם אליו הפנה ב"כ המאשימה, מערער אשר הגיע לשטחי הבקר של קיבוץ מרום גולן, העמיס לרכבו שלושה עגלים בהיותו פסול מלנהוג ברכב, והובילם לחצר בית בכפר מסעדה. העגלים הושבו לבעלים בתוך זמן קצר. נגזרו 24 חודשי מאסר בפועל, 10 חודשי מאסר על-תנאי, קנס בסך ₪ 10,000 ופסילת רישיון. למערער עבר פלילי מכביד והוא אף הורשע זמן קצר לפני כן בעבירה של גניבת בקר, והיה תלוי ועומד נגדו תיק נוסף של גניבת מקנה.

ג. ת"פ (חי' 23576-01-19 מדינת ישראל נ' אבו עדרה (3.3.2020), אליו הפנה ב"כ הנאשם 1, שם דובר בנאשמים אשר קשרו לגנוב בצוותא כבשים שחלקן כבשים הרות בשווי של ₪ 3,000 כל אחת. הנאשמים דחסו 71 כבשים לתוך משאית עד אפס מקום, פרקו את הכבשים במקום

אליו הונחו, ושב אל הדיר שם העמיסו 79 כבשים נוספות, תוך דחיסתן למשאית, עד שנעצרו וניסו להימלט רגלית מן המשאית. כתוצאה ממעשי הנאשמים 3 כבשים נמצאו מתות בתא המשא, שתי כבשים סבלו משברים קשים ברגליהן, 3 כבשים הרוחו מתו מאוחר יותר, והומלטו 14 וולדי טלאים מתים.

נקבע מתחם עונש הולם הנע בין 15 ל-45 חודשי מאסר בפועל. על אחד הנאשמים נגזרו 30 חודשי מאסר בפועל, שני מאסרים מותנים בני 6 ו-12 חודשים הופעלו בחופף זה לזה, ובמצטבר לעונש המאסר שהוטל עליו בגזר-הדין, כך שסך הכל ירצה הנאשם 42 חודשי מאסר בפועל. על הנאשם האחר, נגזרו 20 חודשי מאסר בפועל, שני מאסרים מותנים בני 5 ו-10 חודשים הופעלו בחופף זה לזה, ובמצטבר לעונש המאסר, כך שסך הכל ירצה 30 חודשי מאסר בפועל. בנוסף הוטלו על שניהם מאסרים על-תנאי קנסות ופיצויים.

ד. ת"פ (נצ') 8301-03-12 מדינת ישראל נ' כליבאת (4.11.13), בית-משפט השלום גזר על הנאשם, צעיר ללא עבר פלילי, אשר באמצעות משאית שברשותו גנב טרקטור ומלגזה משטח חקלאי, עד שנעצרו במחסום משטרה והגניבה סוכלה, לעונשים של 28 חודשי מאסר בפועל, 18 חודשי מאסר על-תנאי, קנס בסך 10,000 ₪ וששה חודשי פסילה.

ה. ע"פ (נצ') 39873-11-17 אבו סבית נ' מדינת ישראל (5.12.17), שם נדחה ערעור על עונש של 9 חודשי מאסר בפועל ועונשים נוספים, בגין גניבת 10 כבשים מדיר, תוך התאכזרות אליהן.

ו. עפ"ג (ב"ש) 25333-02-13 אלסאנע נ' מדינת ישראל (24.4.13), המערער הורשע בעבירות של סיוע לגניבת רכב, וגניבת בקר, לאחר שגנב חמישה עגלים ממשק חקלאי יחד עם אחר, והעמיסם על רכב גנוב. הוא נדון ל-18 חודשי מאסר בפועל ועונשים נלווים. ערעורו נדחה.

16. נוכח המפורט לעיל, ובהתחשב בנסיבות ביצוע העבירות כפי שפורט מתחם העונש ההולם בנסיבות ביצוע העבירות, נע בין 20 ל-40 חודשי מאסר בפועל, בצירוף עונשים נלווים.

גזירת עונשם של הנאשמים

17. עקרון ההלימה, שהוא העקרון המנחה בענישה, מחייב להטיל על שלושת הנאשמים, במקרה זה, על נסיבותיו, עונשי מאסר משמעותיים לתקופה ממושכת, תוך מתן דגש על אינטרס ההגנה על הציבור ומניעת עבריינות, לנוכח הערכת המסוכנות הגבוהה, ובהעדר שיקולי שיקום המצדיקים סטייה ממתחם העונש ההולם.

שלושת הנאשמים נטלו אחריות, הודו במסגרת הסדר טיעון שכלל תיקון כתב האישום, ותרמו לחיסכון משמעותי של זמן ציבורי והעדת עדים.

מתסקירי שירות המבחן עולה כי שלושת הנאשמים, הנם בני משפחה אחת, כאשר הנאשמים 1 ו-2 הנם אחים, ונאשם 3 הנו דודם. משפחת הנאשמים סובלת מצב כלכלי קשה, לדבריהם, ומצוקה זו היא שהובילה אותם בכניסתם לישראל. לדברי נאשמים 1 ו-2 הם ניסו למצוא בישראל עבודה, ומשלא הצליחו, חברו לנאשם 3 לביצוע העבירות.

שלושת הנאשמים שוהים במעצר עד תום ההליכים מיום 26.6.19.

18. נאשם 1, בן 21, תושב ירדן. בשל מצבה הכלכלי של משפחתו בירדן, עבר כחודש וחצי טרם מעצרו לשטחי הרשות הפלשתינית. עברו הפלילי כולל הרשעה אחת קודמת משנת 2019 בעבירות דומות בגין נגזרו עליו 19 חודשי מאסר בפועל, כאשר את העבירות כאן ביצע שלושה חודשים בלבד לאחר שחרורו ממאסר, וכאשר תלויים ועומדים נגדו עונשי מאסר על-תנאי למשך 7 חודשים בעבירות של גניבה בנסיבות מיוחדות, ו-3 חודשים ביתר העבירות בהן הורשע וביניהן בעבירה ככניסה לישראל שלא כדין (ת"פ (נצ') 48007-02-18 מיום 7.2.19).

לזכותו של נאשם 1 יצוין כי מדובר בעבירה קודמת אותה ביצע שעה שהיה קטין, והיה זה מאסרו הראשון.

שירות המבחן התרשם כאמור מקיומו של סיכון גבוה להישנות ביצוע עבירות בעתיד, מקיומה של גישה מצמצמת לעבירות, ומתן לגיטימציה להן על רקע המצוקה הכלכלית אותה חווה.

נאשם 2, בן 23, תושב ירדן. טרם ביצע העבירות שהה אצל משפחתו בשטחי הרשות הפלשתינית, והוא נהג לשהות בהם מעת לעת למטרות עבודה והצורך בפרנסת משפחתו.

עברו הפלילי כולל הרשעה אחת קודמת משנת 2019 בעבירות דומות בגין נגזרו עליו 12 חודשי מאסר בפועל, כאשר את העבירות דן ביצע זמן קצר לאחר שחרורו ממאסר, וכאשר תלויים ועומדים נגדו עונשי מאסר על-תנאי למשך 5 חודשים בעבירות של גניבה בנסיבות מיוחדות, ו-3 חודשים ביתר העבירות בהן הורשע וביניהן בעבירה ככניסה לישראל שלא כדין (ת"פ (נצ') 48007-02-18 מיום 7.2.19). לזכותו יובא כי מדובר בהרשעה אחת קודמת ומאסר ראשון.

שירות המבחן התרשם בעניינו מקיומו של סיכון גבוה להישנות ביצוע עבירות בעתיד, בהעדר תובנה לחומרת המעשים ולהשלכותיהם, והלגיטימציה שנותן למעשיו. נאשם 2 אף מסר לשירות המבחן כי מעדיף לשהות בכלא בישראל על פני חיי העוני אותם חווה בארץ מוצאו.

לחובת הנאשמים 1 ו-2 אקוקף את העובדה כי שיתפו פעולה בעבר, ביניהם יחד עם אחרים, לביצוע עבירות דומות, למטרת הפקת רווח כספי תוך פגיעה בוטה ברכושם של אחרים ובביטחון הציבור.

נאשם 3, בן 27, תושב הרשות הפלשתינית, נשוי ואב לתינוקת. דודם של נאשמים 1 ו-2. לדבריו סובל ממצב כלכלי ירוד ומחובות כבדים ומתקשה לפרנס את משפחתו.

לחובת הנאשם 3, שתי הרשעות קודמות. האחת, משנת 2014, בעבירות של הפרעה לשוטר במילוי תפקידו, שימוש ברכב בלא רשות, נהיגה פוחזת של רכב וכניסה לישראל שלא כדין, בגינה הוטל עליו מאסר בפועל למשך 8 חודשים. השנייה, משנת 2017, בעבירות של גניבה חקלאית, כניסה לישראל שלא כדין ועבירות נוספות, בגין הוטלו עליו 22 חודשי מאסר, והופעל מאסר על-תנאי בן 3 חודשים מתוכו חודשיים במצטבר לעונש זה. את העבירות בהן הורשע, ביצע כאשר תלויים ועומדים נגדו שלושה עונשי מאסר מותנים, למשך 10 חודשים בעבירות רכוש מסוג פשע, למשך 6 חודשים בעבירות רכוש מסוג עוון, ולמשך 3 חודשים בעבירה של כניסה לישראל שלא כדין (ת"פ (כ"ס) 18.5.17-23919-07-19 מיום 18.5.17).

בפני שירות המבחן ביטא הנאשם חרטה והבנה להשלכות מעשיו ולחומרתם, ואמפטיה למתלונן. שירות המבחן התרשם כי האחריות בה נושא כלפי משפחתו, מהווה גורם מפחית סיכון להישנות התנהגות עוברת חוק בעתיד. אולם, נוכח החזרתיות שבמעשיו, והלגיטימציה שנותן למעשים, קיים עדיין סיכון גבוה להישנות עבירות בעתיד, ונוכח קיומה של נזקקות טיפולית, הומלץ על שילובו בטיפול בין כתלי הכלא.

גם לחובת הנאשם 3 אזקוף את העובדה כי חבר בעבר לאחרים לביצוע עבירות דומות, למטרת הפקת רווח כספי תוך פגיעה בוטה ברכושם של אחרים ובביטחון הציבור.

19. כאמור, כנגד שלושת הנאשמים תלויים ועומדים עונשי מאסר על-תנאי, כאשר מדובר במאסר לתקופה ארוכה יותר בשל עבירת הגניבה החקלאית, ובמאסר לתקופה קצרה יותר בשל העבירה של כניסה לישראל שלא כדין.

ב"כ המאשימה ביקש מבית-המשפט להורות כי עונשי המאסר על-תנאי יופעלו במצטבר זה לזה, ובמצטבר לעונש המאסר שיוטל עליהם בגזר-דין זה. ב"כ הנאשמים עתרו להורות על חפיפת עונשי המאסר על-תנאי זה לזה, וחפיפתם לעונש המאסר שיוטל עליהם בגזר-דין זה.

דעתי באשר לאופן הפעלת שני המאסרים המותנים הנה כדעת באי כוח הנאשמים. סבורה אני כי ראוי להורות על חפיפה של שני עונשי המאסר על-תנאי התלויים ועומדים נגד כל אחד מן הנאשמים, כך שמשכה של תקופת התנאי שתופעל תהיה כאורך המאסר המותנה הארוך יותר מבין השניים. יחד עם זאת, אורה על הצטברות של תקופת התנאי שתופעל, לעונש המאסר שיוטל על הנאשמים בגין העבירות דנן, במלואה - בהתאם לכלל הנהוג.

ראו לעניין זה את הדברים שנקבעו בת"פ (חי') 23576-01-19 מדינת ישראל נ' אבו עדרה המוזכר לעיל (אליו הפנתה ההגנה). באותו עניין הובאו הדברים הבאים, ודברים אלה מוסכמים עלי "מקום בו יש לראות במספר עבירות כמשתייכות למסכת עבריינית אחרת, כי אז הכלל הוא, כי העונשים בגינם יחפפו זה את זה" אלא אם המעשים מופלגים בחומרתם או שאין זיקה ביניהם (ע"פ 4571/04 מסראווה נ' מדינת ישראל).

אין מחלוקת כי כל העבירות בהן הורשעו הנאשמים בוצעו כחלק מתכנית עבריינית אחת ולפיכך אין מקום

לפיצול מלאכותי או לצבירה כפולה של עונשי המאסר על-תנאי, בהתייחס לכל אחד מן הנאשמים.

סוף דבר

20. סבורני כי יש להציב את עונשם של כל אחד מהנאשמים בקרבת חלקו האמצעי של מתחם

הענישה, כשהעבריינות החוזרת והמסוכנות העתידית מהוות שיקול מרכזי לחומרא, ואילו הודאתם והחיסכון בזמן שיפוטי בעטייה של הודאה זו, מהווים נימוק מרכזי לקולא. נוכח כל האמור לעיל, אני גוזרת את עונשם של הנאשמים כדלקמן:

נאשם 1

א. 27 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי המעצר מיום 26.6.19.

ב. אני מורה על הפעלת עונשי המאסר על-תנאי שהוטלו על נאשם 1 בת"פ (נצ') 48007-02-18 (גז"ד מיום 7.2.19), בני 7 ו-3 חודשים, וזאת בחופף זה לזה, ובמצטבר לעונש המאסר שהוטל עליו לעיל.

סה"כ ירצה נאשם 1 - 34 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו.

ג. מאסר על תנאי לתקופה של 9 חודשים, והתנאי הוא כי במשך 3 שנים החל מיום שחרורו של הנאשם 1 ממאסר, לא יעבור כל עבירת רכוש מסוג פשע.

ד. מאסר על תנאי לתקופה של 3 חודשים, והתנאי הוא כי במשך 3 שנים החל מיום שחרורו של הנאשם 1 ממאסר, לא יעבור עבירה של כניסה לישראל שלא כדין.

ה. קנס בסך 2,000 ₪ או 12 ימי מאסר תמורתו, שירוצו במצטבר לכל עונש אותו מרצה.

סכום הקנס ישולם בתוך 90 יום מהיום לקופת בית-המשפט.

ו. פיצוי על-סך 1,500 ₪ למתלונן, מר עומר זועבי.

סכום הפיצוי יופקד בקופת בית-המשפט בתוך 90 ימים מהיום.

נאשם 2

א. 27 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי המעצר מיום 26.6.19.

ב. אני מורה על הפעלת עונשי המאסר על-תנאי שהוטלו על נאשם 1 בת"פ (נצ') 48007-02-18

גז"ד מיום 7.2.19), בני 5 ו-3 חודשים, וזאת בחופף זה לזה, ובמצטבר לעונש המאסר שהוטל עליו לעיל.

סה"כ ירצה נאשם 2 - 32 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו.

ג. מאסר על תנאי לתקופה של 9 חודשים והתנאי הוא כי במשך 3 שנים החל מיום שחרורו של הנאשם 2 ממאסר, לא יעבור כל עבירת רכוש מסוג פשע.

ד. מאסר על תנאי לתקופה של 3 חודשים, והתנאי הוא כי במשך 3 שנים החל מיום שחרורו של הנאשם 2 ממאסר, לא יעבור עבירה של כניסה לישראל שלא כדין.

ה. קנס בסך 2,000 ₪ או 12 ימי מאסר תמורתו, שירוצו במצטבר לכל עונש אותו מרצה.

סכום הקנס ישולם בתוך 90 יום מהיום לקופת בית-המשפט.

ו. פיצוי על-סך 1,500 ₪ למתלונן, מר עומר זועבי.

סכום הפיצוי יופקד בקופת בית-המשפט בתוך 90 ימים מהיום.

נאשם 3

א. 27 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי המעצר מיום 26.6.19.

ב. אני מורה על הפעלת עונשי המאסר על-תנאי שהוטלו על נאשם 1 בת"פ (כ"ס) 19-07-23919 (גז"ד מיום 18.5.17), בני 10 ו-3 חודשים, וזאת בחופף זה לזה, ובמצטבר לעונש המאסר שהוטל עליו לעיל.

סה"כ ירצה נאשם 3 - 37 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו.

ג. מאסר על תנאי לתקופה של 9 חודשים והתנאי הוא כי במשך 3 שנים החל מיום שחרורו של הנאשם 3 ממאסר, לא יעבור כל עבירת רכוש מסוג פשע.

ד. מאסר על תנאי לתקופה של 3 חודשים, והתנאי הוא כי במשך 3 שנים החל מיום שחרורו של הנאשם 1 ממאסר, לא יעבור עבירה של כניסה לישראל שלא כדין.

ה. קנס בסך 2,000 ₪ או 12 ימי מאסר תמורתו, שירוצו במצטבר לכל עונש אותו מרצה.

סכום הקנס ישולם בתוך 90 יום מהיום לקופת בית-המשפט.

ו. פיצוי על-סך 1,500 ₪ למתלונן, מר עומר זועבי.

סכום הפיצוי יופקד בקופת בית-המשפט בתוך 90 ימים מהיום.

21. פרטים להעברת סכומי הפיצויים לידי המתלונן, יועברו על ידי המאשימה באופן מידי.

זכות ערעור לבית-המשפט המחוזי בתוך 45 יום מהיום.

ניתן והודע היום י"ב ניסן תש"פ, 06/04/2020 במעמד הנוכחים.

רות שפילברג כהן, שופטת